

Međunarodna agencija za atomsku energiju

Datum: 09.06.2015.

Međunarodna agencija za atomsku energiju sa zadovoljstvom šalje u prilogu, u svrhu informiranja i širenja, Preporuke „Regionalnog skupa o statusu i perspektivama medicinske fizike u Evropi“, održanog u periodu 7–8. maj 2015. godine u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju u Beču, u okviru projekta tehničke saradnje RER/6/031 „Jačanje medicinske fizike u radijacijskoj medicini“.

Preporuke Regionalnog skupa o statusu i perspektivama medicinske fizike u Evropi, održanog u Beču, 7–8. maja 2015. godine

Na Regionalnom skupu o statusu i perspektivama medicinske fizike u Evropi, održanog u sjedištu Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA) u Beču, u periodu 7–8. maj 2015. Godine, konstatirano je sljedeće:

1. Značajan doprinos jonizirajućeg zračenja u dijagnostičkim i terapijskim medicinskim procedurama;
2. Klinički kvalificiran medicinski fizičar (KKMF)¹ ima ključnu ulogu u sigurnoj i efikasnoj upotrebi jonizirajućeg zračenja u medicini (tj. dijagnostičkoj i interventnoj radiologiji, radijacijskoj onkologiji i nuklearnoj medicini);
3. Stalne tehnološke inovacije u radijacijskoj medicini, kao i inovacije u tehnikama za dobijanje slike i terapiju, koje zahtijevaju sveobuhvatne programe osiguranja kvaliteta koje provodi KKMF da bi se osigurao kvalitet dobijanja dijagnostičke slike i radioterapijskog tretmana pacijenata;
4. Važnost uloge KKMF-a u optimiziranju zaštite od zračenja i sigurnosti (pacijenata, osoblja i stanovništva) kod medicinske upotrebe zračenja;
5. Nedovoljan broj KKMF u najvećem broju zemalja članica Evropske regije;
6. Nedovoljna harmonizacija edukacije i obuke iz oblasti medicinske fizike između zemalja članica Evropske regije;
7. Nedostatak akreditiranih programa kliničke obuke i odgovarajućih planova kontinuiranog profesionalnog razvoja u najvećem broju zemalja članica Evropske regije;
8. Uloženi trud Međunarodne agencije za atomsku energiju, Evropske komisije i profesionalnih organizacija u cilju harmoniziranja osnovnog plana i programa za edukaciju i obuku iz oblasti medicinske fizike.

Na skupu je takođe konstatirano sljedeće za zemlje Evropske regije:

1. Potrebni su državni mehanizmi za implementaciju međunarodnih osnovnih standarda sigurnosti i vodiča u dijelu koji se odnosi na profesiju medicinski fizičar² i, za zemlje gdje je to prikladno, potrebno je prenijeti evropske direktive u državno zakonodavstvo;
2. Dovoljan broj KKMF, u skladu sa međunarodnim preporukama, od najvećeg je značaja za osiguravanje usluga zdravstvene zaštite visokog kvaliteta i za smanjenje rizika od radioloških akcidenata i incidenata;
3. Potreban je sistem edukacije i kliničke obuke visokog nivoa za certificiranje KKMF u različitim granama specijalizacije (dijagnostičkoj i interventnoj radiologiji, radijacijskoj onkologiji i nuklearnoj medicini);

¹ Termin „klinički kvalificiran medicinski fizičar“ je definiran u publikaciji br. 25 Odjela za zdravstvo Međunarodne agencije za atomsku energiju „Uloga i odgovornost i zahtjevi za edukaciju i obuku klinički kvalificiranog medicinskog fizičara“, objavljenoj 2013. godine, i odgovara terminu „kvalificirani ekspert“ medicinske fizike, definiranom u dokumentu Međunarodne agencije za atomsku energiju „Zaštita od zračenja i sigurnost izvora zračenja: Međunarodni osnovni standardi sigurnosti (Opći zahtjevi sigurnosti, treći dio)“, objavljenom 2014. godine, i terminu „specijalista medicinske fizike“, definiranom u Direktivi Evropskog vijeća 2013/59/EURATOM).

² Sljedeći standardi i preporuke se odnose na: dokument Međunarodne agencije za atomsku energiju „Zaštita od zračenja i sigurnost izvora zračenja: Međunarodni osnovni standardi sigurnosti (Opći zahtjevi sigurnosti, treći dio)“, objavljen 2014. godine, Direktivu Evropskog vijeća 2013/59/EURATOM i publikaciju br. 25 Odjela za zdravstvo Međunarodne agencije za atomsku energiju „Uloga i odgovornost i zahtjevi za edukaciju i obuku klinički kvalificiranog medicinskog fizičara“, objavljenu 2013. godine.

4. Potrebno je odrediti kompetentno državno tijelo za registriranje KKMF;
5. Potrebno je uspostaviti odgovarajuće mehanizme za priznanje i certifikaciju starijih profesionalaca koji već rade na poslovima iz oblasti medicinske fizike u prelaznom periodu;
6. Priznanje medicinskog fizičara kao zdravstvenog radnika je ključno, i to se treba odražavati kako na državnom nivou (lista priznatih profesija, legalno i fiskalno okruženje), tako i na lokalnom nivou, unutar kliničkih timova i putem značajne uključenosti u rukovodećim tijelima bolnica.

Preporuke za zemlje članice iz Evropske regije

Pozivajući se na ono što je dato u dokumentu Međunarodne agencije za atomsku energiju, „Zaštita od zračenja i sigurnost izvora zračenja: Međunarodni osnovni standardi sigurnosti (Opći zahtjevi sigurnosti, treći dio)“, objavljenom 2014. godine, a odnosi se na ulogu medicinskih fizičara za omogućavanje sigurnosti u dijagnostičkim i terapijskim procedurama koje uključuju korištenje jonizirajućeg zračenja, sa skupa se preporučuje da zemlje članice Evropske regije trebaju u potpunosti priznati klinički kvalificiranog medicinskog fizičara (KKMF) kao zdravstvenog radnika sa specijalističkom edukacijom i obukom u konceptima i tehnikama primijenjene fizike u medicini, kompetentnog da samostalno radi u jednoj ili više oblasti (specijalnosti) medicinske fizike.

Sa skupa se, takođe, preporučuje da zemlje članice iz Evropske regije trebaju posebno:

1. **priznati** medicinsku fiziku kao nezavisnu profesiju u zdravstvu sa odgovornošću za zaštitu od zračenja, kao što je navedeno u Zajedničkoj deklaraciji Međunarodne agencije za atomsku energiju i Svjetske zdravstvene organizacije: Apel za akciju iz Bonna;
2. **osigurati** da aspekte terapijskih i dijagnostičkih procedura vezane za medicinsku fiziku, uključujući zadatke i aktivnosti koje se odnose i na pacijenta i na uređaje, obavlja KKMF ili da se provode pod nadzorom KKMF-a;
3. **uspostaviti** odgovarajući sistem kvalificiranja KKMF koji uključuje edukaciju, specijalističku kliničku obuku, certifikaciju, registraciju i kontinuirani profesionalni razvoj u specijalnostima medicinske fizike, tj. dijagnostičkoj i interventnoj radiologiji, radijacijskoj onkologiji i nuklearnoj medicini;
4. **sljediti i provoditi** međunarodne preporuke koje se odnose na potreban broj zaposlenih u oblasti medicinske fizike;
5. **uspostaviti** mehanizme za integraciju usluga medicinske fizike u svim centrima gdje se provode djelatnosti radijacijske medicine, kao i uspostaviti, gdje je to prikladno, samostalne službe za medicinsku fiziku u kojima bi se obavljala akreditirana klinička obuka;
6. **promovirati** uključivanje KKMF u rukovodeća tijela bolnica i relevantne državne zdravstvene odbore;
7. **uspostaviti i primijeniti** legislativu i regulatorne zahtjeve koji se odnose na radiološku sigurnost u dijagnostici i terapiji u dijelu koji se odnosi na medicinsku fiziku, u skladu sa međunarodnim i, ako je to primjenljivo, evropskim osnovnim standardima sigurnosti.